

na groep, tezamen uiteindelijk meer dan 85 % van alle gijzelaars omvattend, geen enkele ruchtbaarheid gegeven werd, bleef de bevolking in bezet gebied en, in niet mindere mate, de regering in Londen bevreesd voor een herhaling van het gebeuren uit augustus en oktober '42: het fusilleren van gijzelaars.

Acht executies

Op zaterdagavond 8 augustus '42 werd 'op bevel van de Weermachtsbevelhebber in Nederland' (aldus de tekst) door de Nederlandse pers en radio een bekendmaking van Rauter wereldkundig gemaakt waarin meegedeeld werd dat daags tevoren een aanslag gepleegd was op een trein van de *Wehrmacht*; hadden de daders zich niet vóór vrijdag 14 augustus te middernacht bij de politie gemeld of waren zij dan niet opgespoord, dan zou 'teruggегреpen worden op een aantal gijzelaars die met hun leven voor dergelijke daden van sabotage borg staan'.

Of deze door Radio Hilversum uitgezonden bekendmaking al diezelfde zaterdagavond tot sommige anti-verzet-gijzelaars in Haaren en Gestel doorgedrongen is, weten wij niet, in elk geval was zij zondag aan het einde van de ochtend uit de inmiddels gearriveerde zaterdagavondbladen aan allen bekend. 'Nu heerst er toch even een druk', schreef korte tijd later in een soort dagverslag een der Gestelse gijzelaars, Paul G. S. Guermónprez (na zijn ontslag een van de naaste medewerkers van Gerrit van der Veen¹). 'Plotseling is het ernst en het zijn zij die het hardste riepen, die nu klein, o zo klein en zo wit zijn. Het geval wordt besproken, de kansen gewikt en gewogen: 't Gebeurt niet, nog nergens is het gebeurd', 't Is alles geënsce-neerd'² – dat waren dezelfde optimistische interpretaties die bij de bevolking in bezet gebied de ronde deden. Dat de bezetter willekeurige Nederlanders zou laten doodschieten wegens een verzetsdaad waaraan zij, opgesloten als zij waren, part noch deel konden hebben gehad, leek ondenkbaar. Maar niet allen waren zo optimistisch. Ds. K. H. E. Gravemeyer, een van de

¹ Guermónprez, een vooraanstaand kaderlid van de Nederlandse Unie, werd eind juli '43 uit de gijzeling ontslagen en, zoals wij al in deel 7 meedeelden, in april '44 gearresteerd en in juni '44 doodgeschoten. Van de vrijgelaten Brabantse gijzelaars zijn velen, als Guermónprez, op de een of andere wijze gaan deenemen aan het illegale werk; acht hunner zijn als gevolg hiervan gefusilleerd, twee stierven in concentratiekampen. ² Dagverslag van P. G. S. Guermónprez in *Gedenkboek Gijzelaarskamp 'Beekvliet'* (1946), p. 78.